

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1935

Vragen van de leden **Van Nispen** en **Kooiman** (beiden SP) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *het bericht dat processen-verbaal het verdachtenverhoor niet goed weergeven* (ingezonden 15 januari 2015).

Antwoord van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 14 april 2015). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2014–2015, nr. 1301

Vraag 1 en 5

Wat is uw reactie op het onderzoek van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) waaruit is gebleken dat processen-verbaal het verhoor niet goed weergeven met de nodige gevolgen voor beslissingen in het strafproces?¹

Welke mogelijkheden ziet u teneinde processen-verbaal beter aan te laten sluiten bij de werkelijkheid?

Antwoord 1 en 5

Aan de verbetering van het proces van opsporing en vervolging, en de kwaliteit van processen-verbaal in het bijzonder, wordt op verschillende manieren gewerkt.

Bij uw Kamer is in behandeling het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen. In dit wetsvoorstel worden onder meer voorstellen gedaan voor een nadere wettelijke normering van de weergave van het verhoor in het proces-verbaal, in het bijzonder ten aanzien van de eisen die aan het verhoor van de verdachte worden gesteld.

Zoals in de meest recente voortgangsrapportage Versterking Prestaties Strafrechtketen (VPS) is vermeld, werken politie en Openbaar Ministerie (OM) gezamenlijk aan de verbetering van de opsporing en vervolging. Een belangrijk onderdeel hiervan is de verbetering van de kwaliteit van de processen-verbaal van veel voorkomende criminaliteit. Maatregelen die worden genomen zijn onder meer een betere sturing op de kwaliteit van de processen-verbaal, een betere afstemming tussen politie en OM over de

¹ <http://www.nscr.nl/index.php/nl/component/content/article/18-nieuws-alleen-nl/1740-processen-verbaal-geven-verhoor-niet-goed-weer>

vraag waar een proces-verbaal aan moet voldoen en het vaststellen van eenduidige eisen.

Verder zal het NSCR-rapport betrokken worden bij de ontwikkeling van de relevante opleidingstrajecten van de Politieacademie.

Vraag 2 en 3

Klopt het dat rechters en officieren van justitie geen tijd hebben om gebruik te maken van opnamen van een verhoor? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is daar de reden van en welke mogelijkheden ziet u teneinde dit knelpunt te verbeteren? Kunt u uw antwoord uitgebreid toelichten?

Verhoren kunnen bijvoorbeeld op de zitting worden beluisterd, maar wanneer wordt hiertoe besloten? Zijn er ook andere momenten waarop een rechter de verhoren kan bekijken of beluisteren?

Antwoord 2 en 3

Het is en blijft een wettelijke eis dat verbalisanten op ambtseed of ambtsbelofte een zakelijke weergave van het verhoor op papier zetten, dat door de verdachte, getuige of aangever – na voorlezing – wordt ondertekend. Dit schriftelijke proces-verbaal, met daarin een weergave van de bewijstechnisch belangrijkste elementen van het verhoor, is in het algemeen voor de behandeling van strafzaken een zeer bruikbare en efficiënte informatiebron. Audiovisuele vastlegging van verhoren kan daarvoor niet volledig in de plaats komen en blijft een hulpmiddel, waardoor controle achteraf mogelijk is. In de Aanwijzing auditief en audiovisueel registreren van verhoren van aangevers, getuigen en verdachten wordt auditieve of audiovisuele registratie in een aantal gevallen verplicht gesteld; in andere gevallen blijft dit facultatief. Indien ter terechtzitting de juistheid van de schriftelijke vastlegging van een verhoor in een proces-verbaal ter discussie komt te staan en dit proces-verbaal relevant is voor de bewijsvoering, kan de rechter daar de gevolgtrekking aan verbinden dat de opname van dat verhoor (indien beschikbaar) geheel of gedeeltelijk ter terechtzitting moet worden afgespeeld. Daardoor krijgen zowel het OM als de verdachte en diens raadsman of -vrouw ter terechtzitting de gelegenheid om zich over het potentieel bewijsmiddel uit te laten. De rechter kan in plaats daarvan of daarnaast ook besluiten om de verhoorde persoon opnieuw te laten horen, ter terechtzitting of door de rechter-commissaris. De eisen die voortvloeien uit de rechterlijke taken op het gebied van waarheidsvinding en rechtsbescherming zijn daarbij leidend, en niet de hoeveelheid tijd die voor de behandeling van de zaak is ingepland. Indien bij het strafdossier reeds een audiovisuele vastlegging van een verhoor is gevoegd, kan een rechter dat ook voorafgaand aan de terechtzitting, bij de bestudering van het dossier, bekijken. Daarbij dient wel in acht te worden genomen dat waarnemingen die de rechter buiten de terechtzitting om doet, zijn uitgesloten van het bewijs. Om als wettig bewijsmiddel te kunnen gelden, moet de eigen waarneming van de rechter omtrent de audiovisuele vastlegging van het verhoor dan ook ter terechtzitting worden gedaan.

Vraag 4

Klopt het dat er tevens een groter besef bij rechters en officieren van justitie is vereist van de beperkingen van een proces-verbaal? Op welke wijze kan dit besef worden bevorderd?²

Antwoord 4

Rechters en officieren van justitie zijn zich er terdege van bewust dat processen-verbaal, waarin verklaringen worden weergegeven, beperkingen kennen, alleen al dankzij de opmerkingen die verdachten en getuigen soms over die processen-verbaal maken op het moment dat zij bij een verhoor door de rechter-commissaris of ter terechtzitting met de inhoud ervan worden geconfronteerd. Deze bewustheid behoort tot de standaardkennis en attitude van leden van de rechterlijke macht.

Het College van procureurs-generaal heeft mij meegedeeld dat het rapport van het NSCR – in het kader van de voortdurende kwaliteitsbevordering en kwaliteitsbewaking – onder de aandacht is gebracht van de Landelijke

² Volkskrant, 14 januari 2015, pagina 11

vergadering van kwaliteitsofficieren en de Landelijke vergadering van rechercheofficieren. Het rapport is ook op het interne kennisnet van het OM onder de aandacht gebracht van alle medewerkers van het OM. Voorts heeft het College van procureurs-generaal het Studiecentrum rechtspleging (SSR) verzocht het rapport te betrekken bij de ontwikkeling van de opleidingen van de zittende en de staande magistratuur.

Vraag 6 en 7

Wat is uw reactie op de aanbeveling van de onderzoekers standaardopnamen van verdachtenverhoren in het dossier te voegen en meer ruimte te scheppen deze verdachtenverhoren tijdens de zitting te bekijken of te beluisteren indien gewenst?³

Wat is uw reactie op de aanbeveling van de onderzoekers van alle verdachtenverhoren opnamen te maken en deze (beveiligd) aan alle procesdeelnemers ter beschikking te stellen?

Antwoord 6 en 7

Audiovisuele opnamen kunnen dienen als controle- en hulpmiddel, waarbij op concrete punten wordt nagegaan of de opsporingsambtenaar het gebeuren tijdens het verhoor adequaat heeft geverbaliseerd. Het voegen van audiovisuele opnamen in een strafdossier en het uitbreiden van de mogelijkheden om deze tijdens de zitting te bekijken of te beluisteren kan in deze zin meerwaarde bieden. Echter, de technische infrastructuur in de strafrechtketen is niet zodanig ontwikkeld dat audiovisuele opnamen van verhoren standaard plaatsvinden. Het ligt niet in de bedoeling dat het kennisnemen van geluids- en filmopnamen structureel, voor grote delen, in de plaats zal komen van het schriftelijk proces-verbaal. Dit staat nog los van discussies over de juiste interpretatie van datgene wat op de opname is vastgelegd. In het kader van het hiervoor genoemde programma VPS werk ik aan de digitalisering van de strafrechtketen en aan de herziening van het Wetboek van Strafvordering. Hierbij komt de vraag aan de orde of het wenselijk is om op grotere schaal audiovisuele opnamen te laten plaatsvinden.

Vraag 8

Kunt u tevens uitgebreid reageren op de overige aanbevelingen van het NSCR?⁴

Antwoord 8

De meeste aanbevelingen zijn hiervoor al aan de orde gekomen. Dat de kwaliteit van de processen-verbaal verbeterd moet worden in zaken met betrekking tot veel voorkomende criminaliteit, wordt onderkend door politie, OM en ZM. Zoals hierboven aangegeven zijn politie en OM bezig met verbetermaatregelen in het kader van het kwaliteitsplan OM-Politie. Zij zijn bekend met de aanbevelingen en betrekken deze waar nodig en wenselijk bij de uitvoering van de maatregelen.

Vraag 9

In hoeverre gaan onder andere de rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de politie met elkaar om de tafel om te spreken over eventuele problemen rondom processen-verbaal en de wijze waarop rechters de inhoud hiervan meenemen in hun beslissing? Kunt u daar meer over vertellen?

Antwoord 9

Zoals blijkt uit het antwoord op vraag 1 en 8 wordt in het kader van het programma VPS aan de kwaliteit van de processen-verbaal gewerkt. Politie en OM werken intensief samen en betrekken ook andere ketenpartners, zoals de zittende magistratuur. De kwaliteit van een proces-verbaal is een belangrijk onderdeel van de start van een vaak complex ketenproces. De ketenpartners zijn zich hiervan zeer goed bewust en werken op dit punt dan ook goed samen.

³ NSCR, «Kijken, luisteren, lezen. De invloed van beeld, geluid en schrift op het oordeel over verdachtenverhoren», blz. 162.

⁴ NSCR, «Kijken, luisteren, lezen. De invloed van beeld, geluid en schrift op het oordeel over verdachtenverhoren», blz. 160–162.

Vraag 10

Audiovisuele opnamen worden alleen gemaakt in zware zaken waar het bewijs wordt betwist; heeft u ook enig zicht op de kwaliteit van processen-verbaal in zaken waar dergelijke opnamen niet worden gemaakt? Zo ja, kunt u uw antwoord toelichten? Zo nee, bent u bereid het NSCR hier ook onderzoek naar te laten doen?

Antwoord 10

Zoals uit de voorgaande antwoorden blijkt, ben ik van mening dat de kwaliteit van de opsporing en vervolging moet worden verbeterd. Er is in het verleden al onderzoek naar gedaan en ook de Inspectie VenJ is bezig met een onderzoek naar de kwaliteit van processen-verbaal. Afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek van de Inspectie zie ik of nader onderzoek gewenst is.